

Віктор Патійчук,
Антоніна Кирик

Особливості сучасного розвитку винного туризму в Молдові

Узагальнено зміст понять «винний туризм» та «еногастрономічний тур». Розкрито функціональні особливості винних турів. Показано взаємозв'язок винного туризму з іншими галузями туристичного обслуговування. Досліджено особливості розвитку виноградарства та виноробства в Молдові. Розглянуто історичні чинники розвитку виноробства та винного туризму в цій країні. Охарактеризовано основні виноробні зони Молдови та показано їх спеціалізацію й на основі цього розглянуто головні винно-туристичні райони країни та їх спеціалізовані центри. Описано особливості винного туризму Молдови. Проаналізовано сучасний стан та перспективи розвитку винного туризму в Молдові. Виділено основні проблеми розвитку винного туризму в досліджуваній країні та проаналізовано перспективи удосконалення цієї галузі туристичного обслуговування в цій державі.

Ключові слова: виноробство, вино, виноробні зони, винний туризм, спеціалізований туризм, гастрономічний туризм, винно-туристичні райони, Молдова.

Постановка наукової проблеми та її значення. Винний туризм стає все більше популярнішим у сучасних умовах туристичного розвитку регіонів світу. Він є різновидом гастрономічного туризму й набув широкого розмаху в європейських країнах та на Азійському континенті. Однією із найпопулярніших винно-туристичних країн світу є Молдова з її цікавою гастрономією та древніми історико-культурними традиціями виробництва й споживання вина. Щорічно в цю країну приїжджає багато туристів із різними цілями, включаючи любителів дегустації вина. Це приносить Молдові в складних сучасних умовах її фінансово-економічного стану значні прибутки. Такий досвід може бути корисним і для туристичного ринку в Україні, яка має значні ресурси для розвитку винного туризму, що й зумовило вибір теми цієї публікації.

Аналіз досліджень із цієї проблеми. Праць, які стосуються розвитку винного туризму, зустрічаються не так багато. Зокрема, С. Іванов у своєму посібнику «Винний туризм» розглядає цей вид обслуговуючої діяльності як одну із галузей сучасного гастрономічного туризму та досліджує специфіку організації винних турів. Він також розглядає географію винного туризму в регіонах світу, а також описує основні регіональні винні центри, у тому числі й Молдову, як одну із країн, що спеціалізується на винному гастрономічному туризмі [3]. Л. Горшкова [2] та О. Петрусенко [8] узагальнюють проблеми розвитку винного туризму як спеціалізованого виду туристичної діяльності як в окремих регіонах України, так й у світі загалом. Проблеми розвитку винного туризму в Молдові досліджували М. Г. Руднева, В. І. Ємцев, Д. І. Басюк [9]. Проте чіткої наукової оцінки щодо проблем розвитку винного туризму в Молдові в умовах затяжної економічної кризи в державі поки-що не існує, що й зумовило вибір тематики цієї публікації.

Мета роботи – проаналізувати сучасний стан розвитку винного туризму в Молдові. **Завдання статті** полягає у виділенні основних проблем розвитку винного туризму в досліджуваній країні.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Винний – це окремий вид спеціалізованого (гастрономічного) туризму, пов'язаний з ознайомленням з історією, технологією й культурою споживання алкогольних напоїв у певному регіоні, їх дегустацією безпосередньо у виробника, а також відвідування відповідних тематичних заходів [7]. Він являє собою групу спеціалізованих послуг, що надаються туристам під час їх перебування в винному регіоні – візити до винних погребів, місць виноробства, дегустація вин, перебування в ресторанах й додаткові заходи, які пов'язані з вином, споживанням місцевих винних продуктів і вивчення традицій виробництва та споживання вина тощо [9].

В сучасних умовах економічного розвитку винний туризм інтенсивно розвивається в різних регіонах світу та Молдові зокрема. Він є джерелом значних прибутків, оскільки може поєднуватися з усіма іншими видами туризму та слугує доповненням туристичних програм та маршрутів для

дорослих рекреантів. Окрім того, його значення посилюється й в культурно-пізнавальному та гастрономічному плані. Адже виноробство є давньою господарчо-етнічною традицією. Тому кожна країна завдяки винному туризму може популяризувати свою культуру, звичаї, національну специфіку господарства та гастрономічних інтересів. Це також стимулює розвиток відсталіх аграрних районів будь-якої країни загалом та зумовлює притік коштів до місцевих бюджетів, що є актуальним й для України.

На думку експертів, найбільш вдалою формою є поєднання винного, етнографічного, зеленого й сільського туризму [9]. Проживаючи поблизу місць вирощування винограду, рекреанти мають змогу долучитися до процесу вирощування та збирання винограду, виробництва вина та традицій його вживання. Екскурсійні програми таких турів поєднуються з маршрутами відвідування замків, музеїв, виставок та дегустацією вина й придбанням колекційних вин та сувенірної винної продукції. Найбільш популярними турами в Європі такого плану є відпочинкові, культурно-пізнавальні та ділові тури, у тому числі й видовищні, гурман-тури та гастрономічні тури. Як свідчить практика, туристичні потоки винних маршрутів зростають у тих регіонах, де на основі самобутніх традицій формуються розважальні тури, спеціалізовані інтерактивні туристичні продукти – з відвідуванням фестивалів і народних свят [8].

Сучасний винний туризм передбачає досить широкий спектр видів туристичної діяльності: відвідування плантацій виноградників; дегустація місцевих сортів винограду; ознайомлення з технологією виготовлення різних видів алкогольних напоїв безпосередньо на виробництві; відвідування дегустаційних залів та підвалів; ознайомлення з історією виноробства, відвідування спеціалізованих музеїв і виставок; відвідування ресторанів, що пропонують послуги дегустації вина та майстер-класи від сомельє; участь у винних фестивалях та тематичних святах; відвідування та участь у спеціалізованих виставках, форумах, конференціях, конкурсах, винних аукціонах тощо. Тому в усіх виноробних регіонах світу зараз намітилися тенденції щодо посилення та активізації подальшого розвитку винного туризму завдяки поширенню рекламної продукції місцевих виробників вина, залучаючи у цей процес усі наявні ресурси території – відвідування історичних пам'яток та виноробних заводів, розширення інфраструктури обслуговування туристів й запровадження спрощеної системи надання туристичних віз та організації ярмарок і виставок із продажу вина.

За оцінками фахівців, на сучасний міжнародний ринок виноробної промисловості припадає 180 млрд дол. США [12]. Він оцінюється як сектор, роль якого зростає у розвитку сільських районів у таких країнах, як Франція, Італія, Іспанія, Греція, Угорщина, Румунія, Молдова, Болгарія та ін. Розвиток винного туризму сприяє загальному розвитку сільських територій, там збільшуються можливості працевлаштування сільського населення, збільшуються місцеві доходи й відбувається збільшення припливу туристів. Розвиваються такі нові винні туристичні регіони Європи, як Хорватія, Болгарія, Угорщина, Словенія, Молдова та Україна. Про зростаючу популярність винного туризму в Європі свідчить функціонування таких європейських структур із питань винного розвитку й співробітництва, як Асамблея європейських виноробних регіонів (AREV), Конференція Європейських виноробних регіонів (КСВР) та Європейської Ради винних регіонів (RECEVIN) – мережа виноробних міст і регіонів, головним завданням яких є запровадження стандартів проживання для винних туристів, а також впровадження розвитку винної культури та винного туризму. При останній функціонує мультимедійна мережа «Dionysus», метою якої є популяризація європейських виноробних регіонів. За ініціативи Всесвітньої туристичної організації (ВТО) в 2016 р. у Грузії було проведено першу Всесвітню конференцію з винного туризму, яка мала на меті скоординувати усі напрями розвитку винного туризму в Європі та залучити до цього процесу нові виноробні країни [4]. Поява таких міжнародних організацій та заходів, які вони проводять, свідчить про значний розвиток винного туризму як нової туристичної галузі. Завдяки роботі цих структур з'являються стандарти якості надання послуг, досліджуються перспективи розвитку галузі.

Програма винного туру може включати в себе різні елементи. Найчастіше до неї входить пізнавальна екскурсія та відвідування винограднику, похід на виноробний завод, а також участь у тематичних культурних подіях, наприклад, у святі виноробства. Зазвичай винний тур триває не більше, ніж тиждень, але зустрічаються поїздки, які складають усього лише два–три дні. Вони

можуть бути приурочені до винного торжества. Також туристичні агентства пропонують замовлення індивідуального винного туру, метою якого є професійне ознайомлення [3].

У винного туризму є кілька дуже простих принципів. Один і найголовніший із них – пробувати вино лише в місцях його виробництва. У будь-якому місці найбільшою цінністю у винному туризмі користуються місцеві сорти винограду, а особливо – ті, які унікальні для цієї місцевості. Серед цінувальників вина існує принцип, що вино, яке чим далі виїхало від місця, де воно виростило й дозріло, тим гірше його смак [1]. Сильніше всього псується при подорожі молоде вино, яке іноді навіть перевозять у цистернах, що погано впливає на смак. Тому фахівці вважають, що справжнє французьке вино можна спробувати тільки у Франції [15].

Залежно від мети й способів організації винних турів їх поділяють на [3]: 1) індивідуальний тур, який може організувати туристична компанія (зазвичай найдорожчий варіант), або сам турист (є ризик отримати не те, що очікуєш). Такі види винних турів притаманні для справжніх гурманів і тих, хто не хоче залежати від решти групи людей і бути вільними у своїх рішеннях і переміщеннях; 2) груповий тур, що організовується туристичною компанією для певної групи людей конкретно, або є вже шаблоном маршрутом для всіх бажаючих. Групові тури зазвичай добре організовані й не допускають внесення змін у затверджену й відпрацьовану програму; 3) приєднання до групи – це такий тур коли, хтось хоче відпочити індивідуально й частину часу поєднати з мандрівною групою з винним маршрутом. У такому випадку туристи самі вирішують, де вони будуть приєднуватися до групи й якими сумісними послугами вони будуть користуватися.

Зараз досить популярним заняттям у Європі є еногастрономія – мистецтво підбору та поєднання вин до певних кулінарних страв та продуктів харчування. Від латинського «ено» – вино, «гастроном» – комплекс правил із приготування їжі [6]. У багатьох регіонах світу це заняття стало досить популярним і тим самим сприяє припливу туристів, які подорожують країнами у пошуках нових гастрономічних відкриттів. Еногастрономічний туризм – це спеціалізований напрям туристичних подорожей із метою пошуку нових смаків та автентичних кулінарних традицій, який базується на поєднанні певних кулінарних смаків різноманітних страв та традиційного вина. Серед сучасних туристів зростає попит на гастрономічні послуги у поєднанні з харчосмаковими властивостями вина та інших алкогольних напоїв. Можна стверджувати, що еногастрономічний туризм й надалі буде успішно розвиватися.

За функціональною ознакою винні тури бувають: культурно-пізнавальні та технологічні; рекреаційно-оздоровчі (лікувальні, косметичні та профілактичні); винний сільський зелений туризм та екотуризм; винно-розважальні (ярмаркові, шопінгові, подієво-гастрономічні тощо); освітні (школи виноробів, сомельє), науково-ділові та ін. (рис. 1).

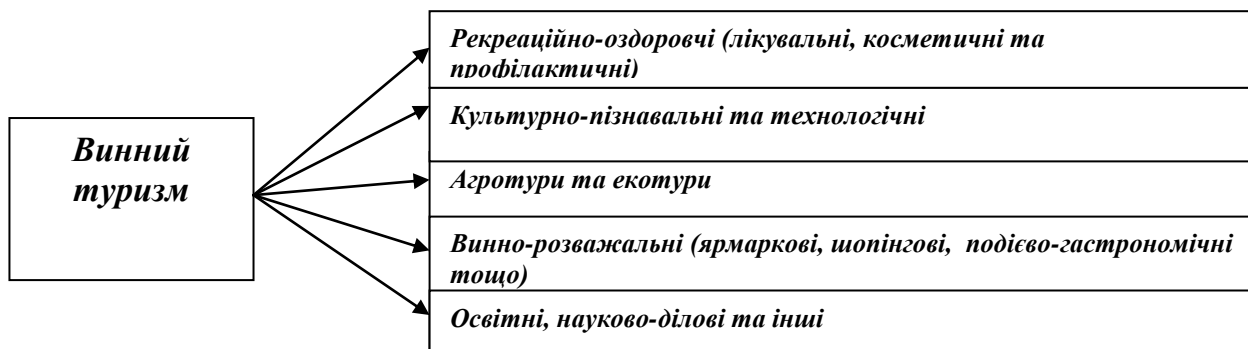

Рис. 1. Основні види винних турів

Винні тури культурно-пізнавального спрямування передбачають ознайомлення з традиціями виноградарства, оригінальною технологією виноробства, асортиментом вин місцевого виробництва та їх дегустацією, вивчення історії винного промислу, пам'яток життя й діяльності видатних виноробів [6]. Найчастіше до програми туру входить пізнавальна екскурсія з відвідуванням виноградних плантацій, виноробного виробництва, а також участь у тематичних культурних подіях, наприклад, у святі вина. Подорожі національними «винними шляхами» з відвідуванням

виноградників, центрів виноробства, «винних столиць», погребів, ресторанів приваблюють значну кількість туристів з усього світу й практикуються в таких країнах Європи, як Німеччина, Греція, Франція, Іспанія, Португалія, Італія, Угорщина, Румунія, Болгарія, Молдова, у тому числі й Україна [3]. Практично в усіх країнах, провідних виробників вина, є «винні шляхи», що розпочинаються від виноградника, виноробного підприємства, складських приміщень і до центрів продажу. Зачасту до них включають ще старовинні замки, фортеці та інші видатні місця та старожитності виноробних територій, щоб посилити туристичну привабливість винного регіону. Наприклад, в Італії прокладено спеціальні маршрути з назвами «Strada di Chianti», «Strada del Vino» та ін. Один із найпопулярніших винних маршрутів веде до виноробні «Castello di Volpaia» (Замок Вальпай) у центрі Тоскани, який був побудований у XI ст. як оборонна фортеця [1]. Проте зараз його старовинні будівлі й підземелля прилаштовані під винні магазини, склади й погребі, а також дегустаційні зали, які зачаровують відпочивальника своєю таємничістю та надають відомим винним брендам ще більшої привабливості й популярності, що є чистим піарним продуктом туристично-винної індустрії. Часто такі винні заклади оснащені сучасними технічними засобами виробництва й зберігання вина, а також необхідними інформаційними ресурсами та рекламно-демонстраційними засобами, що дає змогу простежити весь шлях виноробства вина від місць вирощування винограду – до географії споживання вин. Усі такі заходи супроводжуються театралізованими виставами на культурно-етнічну та історичну тематику, а також можуть мати науково-технологічний та бізнесово-комерційний характер [7]. Працівники виноробних компаній та туристичних фірм супроводжують такі тури розповідями про традиції краю, легенди й перекази середньовіччя, що пов'язані з місцевим вином та цікаві факти з історії виноробства, про корисність споживання вина та можливості його використання з лікувальними та релаксаційними цілями, яким займається винотерапія.

Для того, щоб у країні розвивався винний туризм необхідне виноробство з цікавими способами виробництва й давніми традиціями культури споживання вина [3]. Вирощування винограду в будь-якій країні потребує сприятливих природних кліматично-грунтових умов та достатньої кількості сонячної радіації та зволоження, яких у Молдові є достатньо. Молдовське виноробство має давні історичні традиції й пройшло складні часи випробування. Найбільшої популярності воно досягло за часів правління князя Штефана Великого у XIV ст. Згодом, під час турецьких компаній у регіоні виноробство зазнало значних збитків. Винна індустрія відновила свій розвиток після Бухарестського договору у 1812 р., після того, як регіон став провінцією Російської імперії. Саме тоді в Молдові були акліматизовані, окрім місцевих сортів винограду («Пара Негре», «Згіхарда», «Батута Негре», «Плавай», «Галбена», «Фетяска Альба», «Фетяска Негре» та інші) й нові з південної Європи, наприклад, Франції («Піно-блан», «Піно-нуар», «Аліготе», «Каберне-Совіньйон», «Совіньйон-блан», «Гаме», «Мускат Білий» та ін.) [13]. У радянський період Молдова разом із Грузією була основними регіонами виноробства в СРСР. Проте антиалкогольна компанія М. Горбачова призвела до того, що в другій половині 1980-х років було вирубано понад 75 % виноградників країни, у тому числі й у Молдові [3]. Після розпаду СРСР й того, як Молдова отримала незалежність у 1991 р., виноробна промисловість почала поступово відновлюватися. До середини 1990-х рр. більшість виноробних підприємств були приватизовані й нові власники почали вкладати кошти в сучасне обладнання. Значні інвестиції в виноградники були зроблені з 2000 по 2005 рр. В останні роки виноробна галузь та винний туризм продовжує інтенсивно розвиватися, так як дає Молдові значні прибутки. За офіційною статистикою, в країні функціонує 142 винзаводи, 23 з яких мають досвід проведення винних екскурсій та дегустацій вин для іноземних туристів [15]. Зараз ця країна виходить на європейські ринки вина та пропонує цікаві винні тури на своїй території. Саме виноробна галузь символізує країну Молдову серед інших країн Європи. Символом Молдови на міжнародному винному виробництві є білий лелека (таку назву має й один із найкращих молдовських коньяків – «Білий лелека») із гроном винограду в дзьобі, який за легендою, під час тривалої облоги середньовічного міста Сорока приніс виснаженим його оборонцям виноградне гроно, завдяки якому вони вижили й отримали перемогу [13]. Бренд «Білий лелека» не закріплений за конкретним винним заводом і випускається багатьма молдовськими виробниками.

Іншою відомою маркою Молдови є «Дойна» («Дойна», «Ністру», «Сюрпризний», «Тірас» та ін.) – продукція Тираспольської компанії «KVINT», яка була заснована ще в 1897 р. (зараз належить холдингу «Шериф»). Її високо цінують не тільки на території колишнього СНД, а також в інших

країнах світу. Цей вид коньяку, який має витримку 9–10 років, отримав багато нагород на міжнародних конкурсах [14]. Вина групи «Букет Молдавії» була та й зараз є досить популярною серед країн колишнього СРСР. Серед інших відомих сучасних провідних виробників молдовської винної продукції слід вказати фірми: Крикова («Cricova»), Малі Милешти («Mileștii Mici»), Кирсово («INVINPROM SRL»), Діоніос Мерень («Dionysos Mereni»); преміум-вин – «Carlevana», «Chateau Vartely»; пуркарських вин – «Негру де Пуркарь» і «Рошу де Пуркарь», «Вінарія Боставан», «Acorex», «Aurvin», «Vinaria Purgari» та ін. Фірма «Діоніс Клуб» («NIS-Struguras») є виробником відомих білих ігристих вин («Lion Gri», «Vitis Hincesti» та ін.). Компанії «Aroma», «Barza Albă», «Interalco», «KVINT» виробляють коньяки міжнародної якості [11]. Підприємство «Mold-Nord» виробляє вина та міцні алкогольні напої, які йдуть на експорт у країни Європи, США та Японію.

На сьогодні вина індустрія в Молдові є добре розвинутою. За офіційними даними, колекція молдавських вин «Малі Милешти» («Mileștii Mici») зараз є найпотужнішою в Європі з винних виробників [12]. Фахівці відзначають, у день вона виробляє 1,5 млн пляшок вина, а її винні погреби мають протяжність до 200 км, з яких 50 км використовуються в наш час досить ефективно [13]. За даними європейської статистики, площа, яка зайнята виноградниками в Молдові, становить близько 147 000 га, з яких 10 200 га використовуються в комерційних цілях [5]. Виробництво вин відіграє важливу роль в економіці цієї країни й базується на виноградарстві, яке є домінуючою галуззю сільського господарства. Молдовський уряд відносить виноробство до стратегічних галузей економіки та сприяє його фінансуванню, тому що 90–95 % вин йде на експорт й приносить країні значні прибутки у твердій валюті. В останні роки спостерігається швидкий ріст експорту молдовської алкогольної продукції, який за офіційною статистикою за останні роки збільшився на 15 %, а також спостерігається постійне зростання валютних надходжень від цього (рис. 2) [15]. За офіційною статистикою, Молдова входить у двадцятку основних виробників алкогольних напоїв у світі [10]. Окрім того, ця країна зараз досить інтенсивно розвиває винний туризм і заохочує іноземних інвесторів у його розвиток. За рішенням ВТО та інших міжнародних організацій, що контролюють виробництво вина, в 2018 р. Молдова стала «Світовою столицею винного туризму» та господаркою «III Глобальної конференції винного туризму», до якої з'їхалися представники майже 70 країн світу [4].

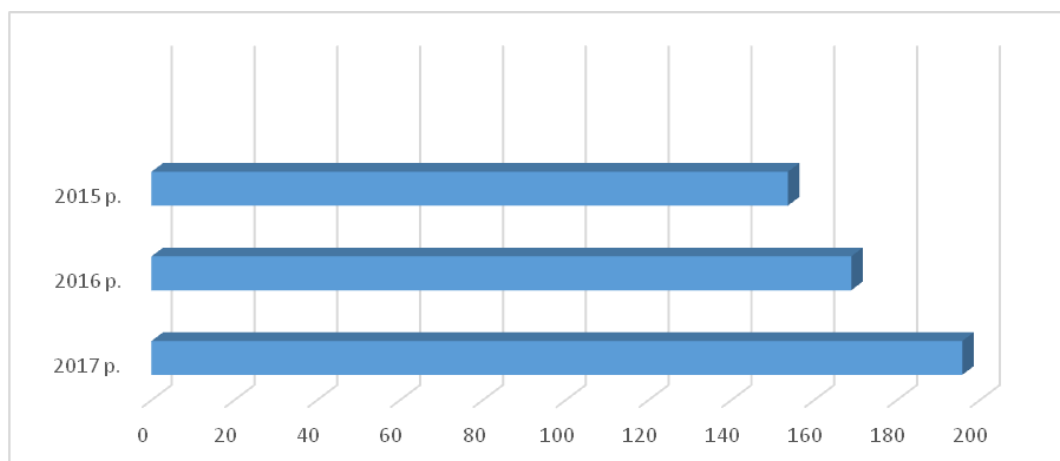

Рис. 2. Динаміка експорту алкогольної продукції Молдови в 2015–2017 рр., млн дол. США [5]

Згідно офіційної статистики, більшість іноземних винних туристів у Молдові – це представники заможних країн ЄС, Японії, США та Канади, адже вартість винних турів із дегустацією вин є значущою й у середньому у цій країні складає 700 дол. США [5]. Проте в'їзд іноземних туристів у Молдову постійно зростає, наприклад у 2018 р., згідно офіційної статистики, він становив більше 4 млн осіб, що 500 тис. відвідувачів більше до попереднього року [11].

Фахівці на сучасному етапі розвитку виноробства виділяють 4 основних виноробних зони в Молдові (рис. 3) [14]:

– Центральна (Кодри) – це гористі пагорби, вкриті кодровими лісами, які захищають виноградники від холоду та спеки. На цих територіях виноробні підприємства вирощують традиційні для Молдови сорти винограду. Головними центрами виноробства тут є «Криково», «Мілештій Міч», «Конжушна», «Вартелі» та ін. Окрім ідентичних та традиційних вин, на цій території зараз виробляється широкий асортимент вин за французькими технологіями;

– Південно-Східна (Штефан Воде) – це знаменитий Пуркарський регіон, який розміщений на західному березі р. Дністер. Тут виробляють переважно ексклюзивні сорти вин. Головним виноробним центром цієї зони є «Вінарія Пуркарь» та «Мезалімпе», де виробляють вина «Негру де Пуркарь» та «Рошу де Пуркарь», які йдуть на експорт королівській родині у Великобританію. А вина «Сакуца» – «Каберне совіньйон», «Мерло», «Шардоне», «Піно Грі» та інші є відомими в усьому світі;

– Південна (Троянів Вал) – досить спекотна й посушлива територія, яка спеціалізується на виробництві червоних та десертних вин із відомим виноробним центром м. Кірсово та Тараклія. Тут виготовляються якісні ігристі вина, головним виробником є компанія «INVINPROM SRL»;

– Північна (Бельц) – це регіон, де вирощують винний матеріал для коньяків та кріплених вин групи «Ізабелла» та «Лідія».

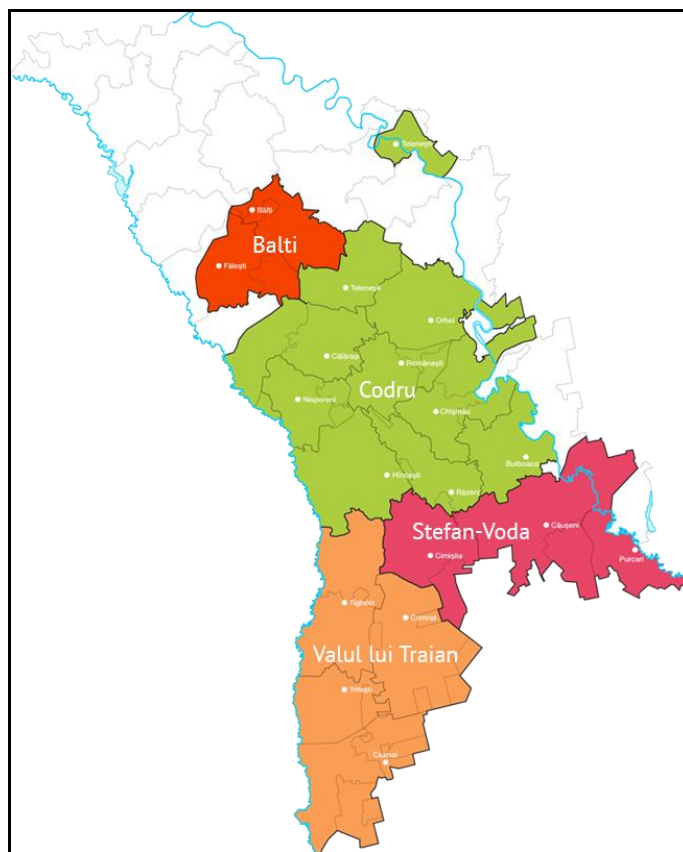

Рис. 3. Основні регіони виноградарства Молдови [14]

За даними ВТО, в 2017 р. Молдова зайняла п'яте місце в світі за темпами росту іноземних туристів, а також збільшилися доходи цієї країни від іноземного туризму, які становили на кінець 2018 р. 1 % від ВВП держави (середньосвітовий показник – 10 %), що для її порівняно слаборозвинутої економіки є досить значним [4]. За свідченням офіційних джерел, головним мотивом в'їзду іноземних туристів у цю країну є сільський, культурний та винний туризм. Останній, незважаючи на те, що винна промисловість і туризм перебувають у різних сферах господарчої діяльності держави, через широкий спектр економічних, технічних, культурних, соціальних, професійних та маркетингових факторів, є досить прибутковим. Тому ця країна на сучасному етапі

свого розвитку є перспективним винно-туристичним регіоном Європи, потенціал якого збільшується за рахунок наявних винних культурно-виробничих ресурсів та надходжень іноземних інвестицій, а також розширюється географія винних туристів, які до неї приїжджають, та збільшується кількість туристичних потоків [9]. Тобто Молдова має потужну виноробну базу не тільки для виробництва й продажу вина, а й розвитку винного туризму, який був започаткований у Молдові ще в кінці XIX ст. [1]. Ця країна має багато унікальних видів вина та способів його виробництва, що становить значний інтерес для іноземних туристів.

За оцінками експертів, найбільш придатним для іноземного туризму є Центральний винно-туристичний район (Кодри), який просторово наближений до столиці країни – м. Кишинів [9]. Тут спостерігається найбільша кількість туристичних відвідувачів серед усіх винних районів Молдови. Головним винно-туристичним центром цього району є «Криково», «Мілештій Міч», курортний готель «Шато Вартелі», винзавод «Конжушна», виноробня «Вартелі», де пропонується дегустація місцевих вин для різних категорій туристів, а також організовується проводяться екскурсії до виноробень, прогулянки виноградниками та відвідування музеїв вина. Південний район (Троянів Вал) є менш популярним серед туристів, оскільки тут виробляються переважно ігристі вина, які не мають такого попиту серед гурманів. Найбільш відомим винним центром цього району є м. Кірсово, де знаходяться виноробні цехи відомої компанії «INVINPROM SRL». Південно-Східний район (Штефан Воде) є досить популярним для туристів. Тут виробляють відомі ексклюзивні вина групи «Пуркар», де проводяться часті дегустації та винні екскурсії на виробництва та до винних льохів і місцевих музеїв. Північний район особливим попитом серед іноземних туристів не користується, адже він є переважно промисловим із складними сучасними стадіями виноробства, куди не прийнято впускати відвідувачів, щоб не порушувати технологічних процесів. Виноробна продукція цього району у вигляді винного спирту йде переважно на промисловий експорт.

Туристичні фірми різного рангу зараз часто пропонують іноземним гостям, окрім відвідування винних підприємств, льохів і підземних винних міст й музеїв виробництва вина, взяти участь у театралізованих винних фестивалях, ярмарках, святах збору винограду тощо. Так, наприклад, у Молдові щорічно проводиться винний фестиваль «Vernisajul Vinului» та «Винний Вернісаж», які є загальнодержавними святами, а також популярним є традиційне свято «Національний день вина», що проводиться у другу неділю жовтня. Міжнародні професійні заходи, наприклад такі, як дегустаційний конкурс «Chisinau wines & spirits» та конференція «InWine» сприяють збільшенню туристичних потоків, а особливо іноземних. В останні роки Молдова бере участь у міжнародному проекті ЄС «Black sea wine tourism network», що просуває й популяризує винний туризму країн Чорноморського басейну, головною метою якого є визначення сильних та слабких сторін туристичної галузі, у результаті чого буде розроблена спільна маркетингова стратегія для популяризації винного туризму [16]. Саме завдяки цьому проекту було встановлено, що Молдова є одними з найперспективніших винно-туристичних регіонів світу. ЄС завдяки реалізації проект «CEEDII» («Competitiveness Enhancement and Enterprise Development II») інвестував велику суму коштів для розвитку винного туризму в Молдаві в новому тисячолітті, а також він займається просуванням молдовського винно-туристичного продукту на міжнародному рівні програми у рамках національної програми «Винний шлях Молдови», починаючи з 2004 р. [14].

Таким чином, Молдова має сприятливі природно-кліматичні умови й ресурси для виноробства, древню виноробну історію та достатню виноробну базу для розвитку винного туризму. Проте для розвитку міжнародного винного туризму їй заважає слаборозвинута туристична інфраструктура, недостатність капіталовкладень у реконструкцію готельно-ресторанного бізнесу та зручних доріг, а також недостатня рекламно-інформаційна діяльність у галузі міжнародного туризму та винного, зокрема. Країна має брак досвідчених туристичних кадрів, наприклад, кваліфікованих гідів-перекладачів, які володіють кількома мовами. Окрім того, заморожений молдовсько-придністровський конфлікт та високий рівень злочинності в країні не сприяють приїзду на її територію достатньої кількості іноземних туристів та залученню іноземних інвестицій, які значно мали б збільшитися за рахунок успішної реалізації міжнародних програм та вдалих реформ уряду цієї держави.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Винний туризм є однією з перспективних галузей туристичного обслуговування Молдови, яка базується на основі винного виробництва та

поєднання усіх інших галузей туристичної індустрії в країні. Завдяки розвитку винного туризму в Молдові з'являються нові туристичні центри, особливо в сільській місцевості, що є поштовхом для їх економічного й культурного розвитку. Відбувається адаптація винного туризму в Молдові відповідно до нових стандартів у Європі та світі в результаті спільної співпраці між європейськими підрозділами в галузі гастрономічного туризму. Проте наявність великої кількості проблем та слабких сторін й можливих загроз у розвитку всіх видів туризму, включаючи його інфраструктурну слабкість, порівняно низький рівень обслуговуючих послуг, наявність конфліктів у середині держави та її політична й економічна нестабільність, можуть перешкоджати його процвітання у майбутньому. Тому державі потрібно це врахувати й вживати різноманітних та різнопланових заходів для покращення загальної політичної та економіко-господарчої ситуації в країні.

Джерела та література

1. Винний туризм [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://winelist.ru/vinnyj-turizm.html>
2. Горшкова Л. О. Розвиток винного туризму як спеціалізованого виду туристичної діяльності / Л. О. Горшкова // *Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство.* – Ужгород, 2018. – Вип. 17, част. 1. – С. 68–71.
3. Іванов С. В. Винний туризм : підручник для студентів вищих навчальних закладів / С. В. Іванов, В. О. Домарецький, Д. І. Басюк та ін. – Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин О. В., 2012. – 472 с.
4. Офіційна статистика Всесвітньої туристичної організації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.unwto.org
5. Офіційний сайт Євростату [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/eurostat/>
6. Патійчук В. О. Особливості організації гастрономічних турів / В. О. Патійчук // *Рекреаційно-туристичний потенціал регіонів України: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : матеріали I Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конференції (м. Луцьк, 30–31 березня 2017 р.).* – Луцьк : Терен, 2017. – С. 26–34.
7. Патійчук В. О. Сучасні тенденції розвитку винного туризму в Європі / В. О. Патійчук, А. В. Оболончик // *Актуальні проблеми країнознавчої науки : матеріали III міжнар. наук.-практ. Інтернет-конференції (м. Луцьк, 15–16 грудня 2015 р.) / за ред. В. Й. Лажніка.* – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – С. 162–167.
8. Петрусенко О. Молодая лоза винного туризму / О. Петрусенко // *Мир продуктов.* – 2013. – Июнь. – С. 48–49.
9. Руднева М. Г. Винний туризм Молдови / М. Г. Руднева, В. І. Ємцев, Д. І. Басюк // *Наук. праці Нац. ун-ту харчових технологій.* – 2015. – Т. 21, № 2. – С. 176–182.
10. Статистика Всемирного Банка [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://databank.worldbank.org/data/databases.aspx>
11. Туризм и виноделие в Молдове [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.moldova.md/ru/content/turizm>
12. Экспертный анализ мирового рынка вин // *Аналитический обзор мирового рынка вин / Некомерческое партнерство.* – Краснодар : Ассоциация экспортеров и импортеров Кубани, 2012. – 177 с.
13. Яка марка молдовського коньяку краща [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ok.in.ua/moldavskiy-koniak-kvint-nazvy-tsina-i-osoblyvosti-mitsnyj-napoiv-z-moldovy-vyrobnytstvo-i-aka-marka-krashcha-sudiachy-z-vidhukiv-pokuptsiv.html>
14. VinMoldova [Elektronic resource]. – Mode of access : http://www.vinmoldova.md/news_md/moldavskoe-vino-uspeh/
15. Wine Business Online [Elektronic resource]. – Mode of access : <http://www.winebusiness.com>
16. «Wine Curmudgeon» [Elektronic resource]. – Mode of access : www.winecurmudgeon.com.

References

1. Vynnyi turyzm [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://winelist.ru/vinnyj-turizm.html>
2. Horshkova L. O. Rozvytok vynnoho turyzmu yak spetsializovanoho vydu turystychnoi diialnosti / L. O. Horshkova // *Nauk. visn. Uzhhorod. nats. un-tu. Seriiia : Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo.* – Uzhhorod, 2018. – Vyp. 17, chast. 1.– S. 68–71.
3. Ivanov S. V. Vynnyi turyzm : pidruchnyk dlia studentiv vyshchych navchalnykh zakladiv / S. V. Ivanov, V. O. Domaretskyi, D. I. Basiuk ta in. – Kamianets-Podilskyi : FOP Sysyn O. V., 2012. – 472 s.

4. Ofitsiina statystyka Vsesvitnoi turystychnoi orhanizatsii [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : www.unwto.org
5. Ofitsiyni sait Yevrostatu [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://ec.europa.eu/eurostat/>
6. Patiichuk V. O. Osoblyvosti orhanizatsii hastronomichnykh turiv / V. O. Patiichuk // Rekreatsino-turystychnyi potentsial rehioniv Ukrainy: suchasnyi stan, problemy ta perspektivy rozvytku : materialy I Vseukr. nauk.-prakt. Internet-konferentsiy (m. Lutsk, 30–31 bereznia 2017 r.). – Lutsk : Teren, 2017. – S. 26–34.
7. Patiichuk V. O. Suchasni tendentsiy rozvytku vynnogo turyzmu v Yevropi / V. O. Patiichuk, A. V. Obolonchuk // Aktualni problemy krainoznavchoi nauky : materialy III mizh nar. nauk.-prakt. Internet-konferentsiy (m. Lutsk, 15–16 hrudnia 2015 r.) / za red. V. Y. Lazhnika. – Lutsk : Vezha-Druk, 2015. – S. 162–167.
8. Petrusenko O. Molodaia loza vynnogo turyzma / O. Petrusenko // Myr produktov. – 2013. – Yiun. – S. 48–49.
9. Rudnieva M. H. Vynnyi turyzm Moldovy / M. H. Rudnieva, V. I. Yemtsev, D. I. Basiuk // Nauk. pratsi Nats. un-tu kharchovykh tekhnolohii. – 2015. – T. 21, № 2. – S. 176–182.
10. Statystyka Vsemyrnoho Banka [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa : <http://databank.worldbank.org/data/databases.aspx>
11. Turyzm y vynodelye v Moldove [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa : <http://www.moldova.md/ru/content/turizm>
12. Ekspertnyi analiz myrovoho rynku vyn // Analytycheskyi obzor myrovoho rynku vyn / Nekomercheskoe partnerstvo. – Krasnodar : Assotsyatsiya eksporterov y ymporterov Kubany, 2012. – 177 s.
13. Yaka marka moldovskoho koniaku krashcha [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <https://ok.in.ua/moldavskiy-koniak-kvint-nazvy-tsina-i-osoblyvosti-mitsnyj-napoiv-z-moldovy-vyrobnytstvo-iaka-marka-krashcha-sudiachy-z-vidhukiv-pokuptsiv.html>
14. VinMoldova [Elektronnyy resurs]. – Mode of access : http://www.vinmoldova.md/news_md/moldavskoe-vino-uspeh/
15. Wine Business Online [Elektronnyy resurs]. – Mode of access : <http://www.winebusiness.com>
16. «Wine Curmudgeon» [Elektronnyy resurs]. – Mode of access : www.winecurmudgeon.com.

Патійчук Віктор, Кирик Антоніна. Особенности современного развития винного туризма в Молдове. Обобщено содержание понятий «винный туризм» и «эногастрономический тур». Раскрыты функциональные особенности винных туров. Показано взаимосвязь винного туризма с другими отраслями туристического обслуживания. Исследованы особенности развития виноградарства и виноделия в Молдове. Рассмотрены исторические факторы развития виноделия и винного туризма в этой стране. Охарактеризованы основные винодельные зоны Молдовы и показана их специализация и на основе этого рассмотрены главные вино-туристические районы страны и их специализированные центры. Описаны особенности винного туризма Молдовы. Проанализировано современное состояние и перспективы развития винного туризма в Молдове. Выделены основные проблемы развития винного туризма в исследуемой стране и проанализированы перспективы усовершенствования этой отрасли туристического обслуживания в этом государстве.

Ключевые слова: виноделие, вино, винодельные зоны, винный туризм, специализированный туризм, гастрономический туризм, вино-туристические районы, Молдова.

Patiychuk Victor, Kyryk Antonina. Features of Modern Wine Tourism Development in Moldova. The concept of «wine tourism» and «enogastronomic tour» are summarized. The functional features of wine tours are revealed. Interaction of wine tourism with other branches of tourist services is shown. The peculiarities of the development of viticulture and winemaking in Moldova are explored. The historical factors of development of winemaking and wine tourism in this country are considered. The main wine-growing zones of Moldova are described and their specialization is shown. On the basis of it the main wine-tourist areas of the country and their specialized centers are considered. The features of wine tourism of Moldova are described. The current state and prospects of wine tourism development in Moldova are analysed. The main problems of development of wine tourism in the studied country are highlighted and the prospects of improvement of this field of tourist services in this state are analysed.

Key words: winemaking, wine, wine-making zone, wine tourism, specialized tourism, gastronomic tourism, wine-tourist areas, Moldova.

Стаття надійшла до редколегії
12.03.2019 р.